

der var en ansvarhavende Person, til hvem den Fornærmede — det være sig nu det Offentlige eller den Private — kunde holde sig med Hensyn til Skriftets Indhold. Ved Grundlovens § 91 er det bestemt, at Enhver er berettiget til at offentliggjøre sine Tanker ved Trykken; men Grundloven tilføjer: „dog under Ansvar for Domstolene.“ Grundloven har ikke bestemt og kunde ikke bestemme, hvorledes dette Ansvar skulde tilveiebringes; den har indskrænket sig til at sige, at „Censur og andre forebyggende Forholdsregler ingensinde paany kunne indføres.“ Hvorledes altsaa dette Ansvar skal tilveiebringes, maa være overladt til den lovgivende Myndighed. Forholdet kan ordnes paa forskjellig Maade. I Lovudkastet, som det foreligger, er det ordnet saaledes, at Lovgiveren har bestemt, at kun Een kan drages til Ansvar med Hensyn til Skriftets Indhold, og § 3 indeholder i denne Henseende den Bestemmelse, at først hviler Ansvarret paa Forfatteren under de i Paragraphen nærmere anførte Betingelser, derefter paa Udgiveren eller Redacturen, derefter paa Forlaggeren, derefter paa den, der har Skriftet i Commission, og endelig paa Bogtrykkeren og den, der forhandler eller uddeler Skriftet. Hvad Forlagger, Udgiver eller Redacteur og Forfatter af Skriftet angaaer, er det en Folge af de Bestemmelser, der ere stillede for disse Personers Ansvar, at de kunne befrie sig for alt Ansvar ved ikke at anføre deres Navn paa Skriftet. Der opstaaer da Spørgsmaal om, naar dette skeer, hvem der er ansvarlig, og dette har Lovgiveren besvaret ved, at i saa Tilfælde holder man sig til Bogtrykkeren, idet det fremgaaer af Loven, at, i det Tilfælde, at ingen af disse Personer er nævnt, paahviler der dem intet Ansvar, og Bogtrykkeren kan ikke, ved at paavise dem, skyde Ansvarret over paa dem. Det ligger ogsaa i Forholdenes Natur, at der ingen Betryggelse vilde være, naar Bogtrykkeren eller den, der forhandler eller uddeler Skriftet, naar der bliver Spørgsmaal om, at drage Noget til Ansvar for Skriftets Indhold, kan skyde Ansvarret over paa en af de Foregaaende; navnlig have saaledes Forfatteren, Forlaggeren, Udgiveren, Redacturen og Commissionairen en vis Frihed i den Henseende. Denne Frihed hæver de Fortrædelig-

heder og Ubhageligheder, der ellers vilde følge af, at Bogtrykkeren eller den, der forhandler eller uddeler Skriftet, kunde skyde Ansvarret over paa en af de Foregaaende i Rækken, naar der blev Spørgsmaal om Ansvar, idet derved Inquisition og Undersøgelse undgaaes, om hvem der er Forfatter af Skriftet. Men som Betingelse for, at disse Personer saaledes kunne frie sig for alt Ansvar, opstiller Loven den Bestemmelse, at Bogen skal være trykt hos en berettiget Bogtrykker, hvis Navn tilligemed Trykstedet skal være anført paa Skriftet. Det er altsaa klart, at Lovgiveren har betragtet denne Betingelse som en Hovedhjørnesteen for det hele System, som er indført i Loven, og som det Hovedhængsel, hvorom hele Systemet dreier sig. Det er navnlig i § 1, at Lovgiveren har stillet denne Betingelse, at intet Skrift eller Bog maa trykkes, uden hos en berettiget Bogtrykker, hvis Navn tilligemed Tryksted skal anføres paa Skriftet. Der er indvendt mod denne Bestemmelse, at det dog ikke vilde være passende her i denne Lov at bestemme Noget om, hvorvidt Bogen skulde trykkes hos en berettiget Bogtrykker eller ikke, idet det maatte forudsættes, at der ikke existerede andre end berettigede Bogtrykkere her, ligesom det ogsaa er udtalt, at det ikke her var Stedet til at bestemme Straf for uberettiget Næringsbrug. Fremdeles er det anført, at denne Bestemmelse var overflødig, idet det maatte være en Selvfølge, selv om det ikke stod der, at Meningen maatte være, at Skriftet skulde være trykt hos en berettiget Bogtrykker. Der er derhos ogsaa indvendt, at denne Bestemmelse vilde fortrædige Forfatterne og Andre, der benyttede Pressen. Hvad nu for det Første det angaaer, at her ikke skulde være Stedet til at bestemme, at, naar en Bog var trykt hos en berettiget Bogtrykker, da skulde denne drages til Ansvar, maa jeg bemærke, at det heller ikke er, for at bestemme, at der ikke maa drives uberettiget Næringsbrug, at denne Bestemmelse er givet; dette behøvedes ikke, da den øvrige Lovgivning om Næringsforholdene indeholder tilstrækkelige Bestemmelser derom; men Hensigten er aabenbart den, at Lovgivningen vil sikke sig en Person, hvis Forhold kunde give nogenlunde Betryggelse for, at han